

Lahemaa rahvusparki koostöökogu juhtgrupi koosoleku protokoll

11. märts 2014, Keskkonnaameti Viru regiooni Palmse kontor

Koosoleku juhataja: Jaak Jürgenson
Protokollija: Riina Kotter

Osalejad: vastavalt lisatud nimekirjale

Koosoleku algus: kell 15:00
Koosoleku lõpp: kell 17:01

Koosoleku päevakord:

1. Piirkondlike sektsioonide moodustamine
2. Kaitse-eeskirja menetluse seis
3. Kaitsekorralduskava koostamine 2014–2015
4. Ülevaade valdkondlikes sektsioonides toimunu kohta

Ettepanekud Jaan Veslströmilt:

- Koostada tegevuse aastakava koos koosolekute toimumise aegadega.
- Rannakalandus – piirangud ja areng.
- Piirangu- ja sihtkaitsevööndid versus külade areng.

Jaak Jürgenson juhatab koosoleku sisse ja tutvustab päevakorda.

1. Koostöökogu juhtgrupi liikmeks võetakse:
 1. Tiiu Lepnurm – esindab Tsitre, Muuksi, Soorinna, Andineeme ja Uuri küla
 2. Aive Mõttus, Artur Talvik, Marti Hääl – esindavad Juminda poolsaare seitset küla: Pedaspea, Kolga-Aabla, Kiiu-Aabla, Leesi, Tammistu, Hara, Pudisoo, Juminda, Tapurla, Virve

2. Kaitse-eeskiri

Riina Kotter annab ülevaate kaitse-eeskirja menetlusest.

Marti Hääl: Meie kolme eestvedamisel sai Keskkonnaministeeriumile saadetud kiri. Meie seisukoht on, et kaitse-eeskirja eelnõu on kaldu looduskaitse poole ja inimeste tegevusi ei soosita. Tavaline inimene ei saa piirangutest aru, ta ei ole võimeline aru saama keerulisest juriidilisest tekstist. Tulemuseks on, et ei saavutata looduskaitse eesmärgi. Me ei vaidle normitehniliste külgedega. Kui Naskalis on olemas väärtuslikud kooslused, siis see vajab rangemat režiimi. Samas pole tähelepanu saanud piisavalt pärandkultuuri säilimise tagamine. Kui minna regulatsiooni muutma madalal tasemel, siis tuleb võrdse kohtlemise probleem kohe ette. Küsimus on, millal on aeg küps, et selle teemaga tegeleda. Meile tundub, et aeg on küps selles mõttes, et külade kultuur hakkab välja surema. Noored ei saa samamoodi sellega tegeleda ja valivad uued tegevused.

Jaak Jürgenson: Kas sa pead silmas ajaloolist püügiõigust?

Aive Mõttus: Juminda tee on täis tihedaid auke, selle parandamise üle on käinud aastaid kemplemine. Vallavanem ütles, et te ei saa seda teed, sest teid on vähe. Samas, kuidas meid

siis rohkem saab Jumindale ei anta uusi ehituslubasid, meid ei saagi kunagi rohkem olema, me elamegi oma augulise teega. Inimesed löövad käega ja kolivad ära. Iga aastaga on turiste aina rohkem ja rohkem.

Andres Järve: Siin on mitu probleemi. Me võime eeskirja kirjutada, et randlastele tuleb püügiõiguse suhtes teha erandeid. Ma olen rääkinud erinevate Keskkonnaministeeriumi ametnikega, kes valmistavad ette kalapüügikordasid. Kui tahatakse erikohtlemist, tuleb defineerida, kes on randlane.

Jaak Jürgenson: On juhtunud, et pool Tallinna linna oli lõpuks rannaküla elanikud.

Andres Järve: Kui on öeldud, et me kaitseme pärandkultuuri ja selle alla käib ka rannakalandus, kui see erikohtlemine kirjeldatakse ära teistes seadustes, siis saame sellega arvestada. Pange kirja, kes on randlane, saatke ettepanek Keskkonnaministeeriumile.

Ave Paulus: Kaitse-eeskirja sai kirja pandud kaitse-eesmärgina rannakalanduse kaitse.

Marti Hääl: Me ei pane kirja meetmeid inimese kaitseks, meetmed on mõeldud looduskaitse jaoks.

Linda Metsaorg: Polegi kala, mida püüda, see on minu kogemus.

Jaak Jürgenson: Miks on harrastuspüügile piirangud? See ongi seetõttu, et kala ei jätku kõigile. Püügilubasid ongi loetud arv.

Marti Hääl: Küsimus ei olegi kalavarudes. Me räägime pärandkultuurist. Kas me jätame rannakalanduse kus seda ja teist?

Linda Metsaorg: Aga nii lähebki, sest kalavarusid ei ole.

Andres Järve: Praegune püügiõiguse jagamine käib sellistel alustel, et ei tehta vahet, kuhu see taotleja on registreeritud. Turbuneeme külas elanud inimene jääb püügiloast ilma. Kuidas tagada eelisõigus rannakülade elanikele?

Jaak Jürgenson: Inimese elukoht ei pruugi olla seal, kuhu ta loa saab.

Maret Vildak: Ma saan aru, et te pole Keskkonnaministeeriumist veel vastust saanud.

Marti Hääl: Ei ole, oodatakse uut ministrit.

Jaak Jürgenson: Kas kirjutada kaitse-eeskirja sisse kogu regionaalpoliitika?

Marti Hääl: Küsimus ongi rõhuasetuses. Kuidas on 20 aasta jooksul pärandkultuuriga olnud? See peaks andma vastuse, kas teda on vaja reguleerida. Rõhuasetusega pärandkultuurile oleks järgmise kümnendi jooksul vaja midagi ära teha.

3. Kaitsekorralduskava koostamine

Jaak Jürgenson: Kaitsekorralduskava on detailsem dokument.

Imbi Metsi: Plaani kohaselt on see kavas koostada sellel aastal ja 2015. a alguses peaks ta olema sellises seisus, et ta jõuaks kinnitamisele. Lahemaa on suur ja kuna teemasid on palju, siis töö on olnud keeruline. Oleme oma majasiseselt ära jaganud ülesanded. Kava põhi on olemas, vastavalt uuele sturktuurile tuli tekst ümber tõsta, see töö on juba tehtud. Meil pole kava avalikustamised veel paika pandud.

Jaak Jürgenson: Millal on plaan avalikustada?

Maret Vildak: Kevadel on plaanis alustada avalikustamisega.

Imbi Metsi: Jagame ära koosolekute teemad, eelnevalt teavitame. Kuna Lahemaa on suur, siis teeme koosolekuid piirkondade kaupa.

Maret Vildak: Siit koostöökogust hakkavadki piirkonnad moodustuma.

Aive Mõttus: Kas on plaanis avalikustamist teha koosolekutena või kirjalikult?

Maret Vildak: Mõlemad variandid. Külaskorraldus, kultuuripärand, looduskasutus – need on teemad, mis vajavad suuremaid arutelusid. Neljapäeval on kultuuripärandi sektsiooni koosolek. 2015. a lõpuks saame ehk kava kinnitatud.

Marti Hääl: Kuidas kaitsekorralduskava koostamise mõttes seda kava teha? Kas seda tehakse lähtuvalt uuest eeskirjast?

Maret Vildak: Vana eeskirja alusel ei ole enam mõtet kava teha.

AiveMõttus: Kas need ettepanekud, mis esitati eeskirja koostamise raames, on vaja uuesti esitada?

Maret Vildak: Need on üks alusmaterjal ja vaatame nad kava koostamise käigus üle.

4. Valdkondlikud sektsioonid

Ave Paulus: 2010. a saigi koostöökogu seetõttu kokku kutsutud, et oli vaja kaitsekorralduskava teha, see oli kultuuripärandi valdkonnas hea tööriist. Kaitsekorraldus tuleb nüüd külade kaupa läbi mängida.

Aive Mõttus: Lihtne külaelanik saab erinevatelt ametiasutustelt erinevaid signaale.

Ave Paulus: Oluline on asjad lahti kirjutada ja lahti seletada, kavas saab seda teha.

Kaitsekorralduskava sisukord on sarnane sellega, mis ta oli 2010. a. 2014. a alates maikuust tuleb teha koosolekuid kasvõi külade kaupa. Oluline on kavas kajastada ka tegevusi, mis on olulised kohalikele elanikele. Taotleme rahastust kultuuripärandi kaitse osas projektipõhiselt: toimuvad erinevad kultuuripärandialased koolitused.

Ave Paulus annab ülevaate 2014. a planeeritud koolitustest.

Ave Paulus: Kuidas edasi minna kaitsekorralduskavaga? Neljapäeval toimub kultuuripärandi valdkondlik koosolek.

Aive Mõttus: Kui paljud vallad on tegevusi koostöös Keskkonnaametiga kaasfinantseerinud?

Ave Paulus: Praegu paistab, et murrang on toimunud. Omavalitsused osalevad.

Jaak Jürgenson: Võib öelda, et rahaliselt on see null. On olemas koostöömoment.

Imbi Mets: Vallal on oma eelarve, see on kasin.

Ave Paulus: Lahemaa taluarhitektuurikoolitus käis läbi Leader-meetme. Paljud koolitused on tulnud kohaliku algatusena.

Jaak Jürgenson: Mida rohkem on vallaametnikud kursis, seda rohkem osaletakse.

Marti Hääl: On aru saadud, et elanike säilitamine on evolutsiooniline küsimus.

Maret vildak: Kahjuks täna valla esindajad ei osale, muidu nad on olemas.

Artur Talvik: Leaderi Tapa arenduskojas hakkavad aprillis toimuma strateegiate arutelud, ootame ka teilt ettepanekuid. Oluline on, et kultuuripärandi valdkond oleks strateegias sees.

Krista Kingumets tutvustab keskkonnahariduslikke ja külastuskorralduslikke tegevusi, räägib Lahemaa rahvusparki koostöökogu sektsioonist.

Krista Kingumets: Koos hakkasime käima alates 2011. a, kokku oleme saanud kolm korda. Külastuskorraldus on RMK korraldada, keda kahjuks siin kohal praegu ei ole. Oluline on, et kõik, kes külastusega tegelevad, saaksid kokku ja saaksid probleeme arutada. Koostöö peab toimuma RMK-ga. Keskkonnahariduse osas üritab Keskkonnaamet RMK tegevusi mitte dubleerida. Soome lahe aasta puhul on kokku pandud ühisprojektitaotlus KIK-ile. Sihtgrupp on 5.-6. klass, projekt on üle-Eestiline. Üritame sinna Lahemaa koolid sisse saada. Lisaks on meil loodusõhtud, infopäevad, oluline teema on keskkonnakasutus. Lahemaa ekspositsiooni viimane etapp on vastu võetud. Avame 10. aprillil.

Linda Metsaorg: Meil on koostöö viimasel ajal hakanud paremini sujuma, toimunud on loodusõhtud ka piirkondlikult. Eru Lahe Rannarahvaseltsi juhtimisel käivad siia laste grupid, sel aastal toimuvad merepäevad KIK-i toetusel. Eelmisel aastal oli 427 last. Soome lahe aasta puhul toimuvad üritused ka õpetajatele, toimuvad koolitused Viinistul. Oleme saanud merd uurida koostöös mereinstituudiga, meil on kindlad programmid, mis on välja töötatud Läänemereäärsetele koolidele.

Krista Kingumets: On tore, kui kohalike algatustega meie poole pöörduakse, saame arutada ja midagi ette võtta. See on üleskutse: andke teada, mida võiks koos korraldada.

Linda Metsaorg: Õpetajate koolitusel augustis on plaanis analüüsida, kui hea on ligipääs randadele.

Maret Vildak: Kaitsekorralduskava peaks andma suuna, mida on vaja täiendada, näiteks kuidas on vaja külastusinfot arendada. Üks pool kavas on külastuskorraldus ja teine pool

keskkonnaharidus. Meie oleme väga heas seisus võrrelduna muude Eesti aladega, meil on olemas palju looduskeskusi.

5. Ettepanekud juhtgrupile Jaan Velströmilt.

Ajakava koostamine

Marti Hääl: Võiks ette määrata kuupäevad, millal kokku peaks saama.

Maret Vildak: Võiksime ette määrata kuud või siis nädala täpsusega.

Jaak Jürgenson: Ettepanek jätta järgmine koosolek juuni keskele. Igal koosolekul võiks olla ka üldhariv teema.

Aive Mõttus: Lahemaa rahvusparkis kulub ära Matsalu kogemus. Kaja või Aleks Lotman võiks rääkida, kuidas on seal käinud kohalike elanike kaasamine.

Jaak Jürgenson: Teiste rahvusparkide kogemused tulevad alati kasuks.

Maret Vildak: Meil on olemas rahvusparkide töögrupp, kus arutame rahvusparkide tööd.

Võime Kaja Lotmani küllakutsumise planeerida juba järgmisele koosolekule.

Jaak Jürgenson: Saadame laiali ligikaudse tööplaani aastaks.

Rannakalandus

Andres Järve: Kutsuda kohale koostöökogusse keegi, kes kalanduse reguleerimisega tegeleb, teeme ettepaneku kalavarude osakonnale. Mis on eelistuste loomiseks takistused?

Piirangu- ja sihtkaitsevööndid versus külade areng

Marti Hääl: Kui me sellest Leesi rahvamajas rääkisime, siis tuli välja, et kohalikule elanikule tundub, et tsoneeringuga on tehtud vähisamm kohalikule arengule.

Aive Mõttus: Äärmiselt oluline on seda arutada koos vallavalitsustega. On vastandlikud seisukohad vallavalitsuse ja Keskkonnaameti vahel. Näiteks kui korraldatakse rahvaüritusi, siis nõuded on nii vallal kui Keskkonnaametil sarnased.

Andres Järve: Üldiselt peaksid asjad olema nii, et inimese asjade ajamine hakkab pihta vallast ja vallaametnike asi on need dokumendid korda ajada. Vald peaks meiega suhtlema. Inimene läheb avaldusega valda ja saab sealt selle paberi.

Aive Mõttus: Proovisin Keskkonnamatist luba saada muinastuledega seoses ja asi läks väga kiiresti, ainult kiidusõnad.

Jaak Jürgenson: See teema on selline, mida tuleb arutada kaitsekorralduskava koostamise raames, ka juhtgrupis tulevad aeg-ajalt need teemad ette.

Marti Hääl: Meil on koostatud erinevaid arengukavasid. Äkki peaks toimuma

kaitsekorralduskava koostamine selliselt, et iga küla arutab, mida nad seal näha tahavad.

Üksikisiku pinnalt tuleb palju vastuolusid, oluline on kogukonna arvamus.

Maret: See võib olla ka hea tava. Eelmise kava koostamisel vaatasime ka arengukavasid.

Kavasse peaks sisse kirjutama ka hea tava teemasid.

Marti Hääl: Kogukond peab saama sisulisi võimalusi kaasa rääkida, mis nende hoovi peal toimub.

Aive Mõttus: Kui me midagi nõuame, siis peame ka ise panustama. Ja inimesed olid nõus vastutust võtma.

Marti Hääl: Kas ei võiks mõelda selle peale, et luua süsteem, et luua nn tarkade klubi, mis oleks kogukonna või piirkonnaga seotud. Eesmärgiks on mitte välistada subjektivismi kõikide objektiivsete reeglite vahel.

Jaak Jürgenson: Ettepanek on luua komisjon, kes arutaks ehitusõigusi?

Marti Hääl: Enne kui mingi maaala antakse rendile, peaks olema kogukonnal sõna sekka öelda. Probleem tekkis, kui rannaniidu hooldamise eesmärgil tõmmati traataed. Kogukonnaga asja polnud keegi arutanud. Kui oleks olnud infovahetus, siis see probleem sumbuks kogukonnasiseseks.

Maret Vildak: Lahendused on olemas ka sellised, et pääs lautrikohtadele säiliks. Meil on selleks aastaks planeeritud kaks välikoolitust: metsad ja rannaniidud.

Artur Talvik: Vallas tehti valla arengukomisjon, muuhulgas otsib komisjon vallale identiteeti. Üldjuhul käib Lahemaaga kaasas negatiivne foon. Võibolla peaks identiteeti hakkama parandama, rahvuspargis elamine peaks olema midagi, mille üle uhkust tunda. Mentaliteeti tuleb hakata muutma. See võiks olla kahepidi, me arengukomisjonis räägime sellest, küsimus on selles, kuidas vald hakkab oma märki promoma. Tahaks sellist koostööd teha. Negatiivset assotsiatsiooni tekitavad regulatsioonid.

Jaak Jürgenson: Visuaalse identiteediga on Keskkonnaameti jõudnud sinnamaale, et oleme loonud ühtsed logod rahvusparkidele.

Marti Hääl: Enamikule tundub, et regulatsioonist on kahju, väärtusest ei saada aru.

Negatiivsust külvavad üksikud detailid, mida ei tulegi rõhutada. Küsimus ei ole selles, et igasugune ehitamine on areng, vaid see on nii, et teatud ehitamine on areng.

Jaak Jürgenson lõpetab koosoleku.

Koosoleku juhataja: Jaak Jürgenson

Protokollija: Riina Kotter